

Kraków, 28.09.2020

Podsumowanie konferencji kończącej projekt RDI2CluB

1. Przebieg i uczestnicy konferencji

Dnia 25.09.2020 odbyła się konferencja podsumowująca realizację Projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020, Priorytet 1: Potencjał dla innowacji, cel szczegółowy 1.2.: Inteligentna specjalizacja, na potrzeby realizacji projektu #R043 RDI2CluB („Rural RDI milieus in transition towards smart Bioeconomy Clusters and Innovation Ecosystems”).

Celem konferencji było podsumowanie części projektu realizowanej w województwie świętokrzyskim, w tym nakreślenie regionalnego profilu biogospodarki.

Konferencja, ze względu na sytuację epidemiczną miała charakter hybrydowy – część mówców oraz publiczność obecna była on-line (platforma Webex), w fizycznej przestrzeni pozostawało czworo prelegentów oraz moderator. Wszystkie wystąpienia, dyskusje i komentarze odbywały się w czasie rzeczywistym.

Konferencja toczyła się zgodnie z następującym planem:

10.00 Otwarcie konferencji i wprowadzenie do tematu, dr **Małgorzata Pink** (Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, kierownik projektu H2020 BLOOM)

10.10 Zdalne wystąpienie **Andrzeja Bętkowskiego**, Marszałka Województwa Świętokrzyskiego: *Projekt RDI2CluB w województwie świętokrzyskim – wprowadzenie do biogospodarki.*

Informacje podane w referacie zostały uzupełnione w wystąpieniu nawiązującym wygłoszonym przez **Sławomira Neugebauera**, Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

10.25 Wystąpienie **Tomasza Janusza**, Zastępcy Dyrektora Inwestycji i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego: *Biogospodarka w świętokrzyskich dokumentach strategicznych – stan aktualny i perspektywy.*

10.40 Zdalne wystąpienie **Katarzyny Blachowicz**, Członka Zarządu Klastra Gospodarki Odpadowej i Recyklingu – Krajowego Klastra Kluczowego: *Biogospodarka jako szansa rozwoju zielonych biznesów*.

10.55¹ Wystąpienie **Oskara Frydrycha**, Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska, członka komisji do prac nad Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ Młodzieżowego Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego: *Świętokrzyska młodzież a biogospodarka – wspólne cele i przyszłość*.

Kolejnym punktem konferencji były komentarze i dyskusja prelegentów i komentatorów, w której udział wzięli poza wyżej wymienionymi:

- **Marek Jońca**, Członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
- **Tadeusz Pęczek**, Prezes Zarządu Fundacji Edukacji i Dialogu Społecznego „Pro Civis”, partnera projektu RDI2CluB oraz konsul honorowy Finlandii w Kielcach.
- **Monika Malanowicz**, Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne, partner projektu RDI2CluB.

Wszyscy uczestnicy i obserwatorzy konferencji mieli możliwość udziału w dyskusji i zadawania pytań poprzez chat.

12.10 Zakończenie i podsumowanie konferencji.

2. Podsumowanie wystąpień

2.1. Andrzej Bętkowski, *Projekt RDI2CluB w województwie świętokrzyskim – wprowadzenie do biogospodarki*

W wystąpieniu zaprezentowane zostały założenia, cele oraz partnerzy projektu RDI2CluB oraz bardziej szczegółowo członkowie świętokrzyskiego konsorcjum realizującego projekt. Podkreślono udział przedstawicieli potrójnej helisy: administracji, biznesu i edukacji oraz znaczenia projektu dla budowy świadomości biogospodarki w regionie. Biogospodarka została wskazana jako kierunek rozwoju województwa, dający możliwość rozwoju potencjału produkcji pierwotnej (rolnictwo i leśnictwo) świętokrzyskiego

---

¹ Wystąpienia skończyły się nieco później, niż zakładał pierwotny plan konferencji.

oraz przetwórstwa – w tym żywności oraz budownictwa. W wystąpieniu przytoczone zostały również przykłady działań podejmowanych w ramach projektu, w tym realizowanych w uzdrowiskowych gminach Busko-Zdrój i Solec-Zdrój pilotaży związanych z wymianą instalacji grzewczych i jakością powietrza. Prelegent odniósł się również do świadomości poszczególnych interesariuszy biogospodarki, tak kluczowej we wdrażaniu jej założeń.

2.2. Katarzyna Błachowicz, *Biogospodarka jako szansa rozwoju zielonych biznesów*

Prelegentka odniosła się do stanu środowiska oraz ilości generowanych odpadów w ujęciu globalnym. Problem ten stanowił przyczynek do teoretycznej analizy rozwiązań, które wpisują się w paradygmat Gospodarki Obiegu Zamkniętego oraz biogospodarki. Wskazała również na rodzące się w tym kontekście możliwości dla biznesu oraz nowe modele biznesu, które opierają się na symbiozie i wzajemnych powiązaniach, które sprawiają, że działalność gospodarcza różnych podmiotów pozwala na realizację tego samego celu – zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i eliminacji odpadów, które w nowym ujęciu stają się surowcami.

2.3 Tomasz Janusz, *Biogospodarka w świętokrzyskich dokumentach strategicznych – stan aktualny i perspektywy*

W wystąpieniu przybliżone zostały wybrane cele strategiczne i operacyjne województwa świętokrzyskiego w perspektywie 2014-2020 ze specjalną uwagą poświęconą tematowi stanowiącemu zagadnienie biogospodarki. W tym kontekście zaprezentowano również stosowne wytyczne Regionalnej Strategii Innowacyjnej RIS3 (2014-2020), które odpowiadały założeniom strategii rozwoju województwa w omawianym okresie, a jednocześnie przygotowały podstawy dla nadania biogospodarce większego znaczenia w kolejnych perspektywach. Skutkiem tego w projekcie Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, gdzie znalazło się miejsce dla następujących przykładowych celów strategicznych: 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie (gdzie cele operacyjne dotyczą między innymi rozwoju potencjału turystycznego i wykorzystania walorów środowiskowych, tworzenia warunków rozwoju rolnictwa i przetwórstwa żywności przyjazny dla środowiska i czysty region, a przede wszystkim: dążenie do zrównoważonego rozwoju w oparciu o GOZ i biogospodarkę). 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region (gdzie cele operacyjne odnoszą

się między innymi do: wykorzystania źródeł odnawialnych energii oraz zwiększania efektywności energetycznej, poprawy jakości środowiska i adaptacji do zmian klimatu). Prelegent odniósł się też do przykładów działań przedsiębiorstw w regionie, których inicjatywy wpisują się w biogospodarkę.

2.4 Oskar Frydrych, *Świętokrzyska młodzież a biogospodarka*

Ostatni z prelegentów zaprezentował wystąpienie dotyczące stosunku młodzieży w województwie wobec biogospodarki oraz działań na rzecz rozwoju zrównoważonego podejmowanych przez instytucje angażujące dzieci i młodzież. Zaangażowanie młodzieży przejawia się między innymi poprzez prężne działanie Młodzieżowego Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, który w II swojej kadencji powołał do istnienia komisję ds. ochrony środowiska. Komisja ta ma wpływ na kształt Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, stąd świadomość i aktywność młodzieży są szczególnie optymistyczne, zwłaszcza w kontekście otwartości i gotowości do komunikacji i współpracy, o jakiej mówił prelegent.

Wystąpienia prelegentów uzupełnione zostały wypowiedziami gości. Marek Jońca odniósł się do zjawisk, które sprzyjają rozwojowi i wdrażaniu biogospodarki. Przywołał także przykłady funkcjonowania symbiozy biznesów w regionie (elektrownia w Połańcu i blok działający w oparciu o biomasę). Tadeusz Pęczek skomentował pozycję przedsiębiorczości i odniósł się do szans i możliwości płynących z wdrażania GOZ i biogospodarki dla biznesu. Wskazał również na potencjalne problemy, związane z niskim stopniem innowacyjności w biogospodarce. Głos zabrała również Monika Malanowicz, kreśląc perspektywy budowy i rozwoju klastra biogospodarki w regionie województwa świętokrzyskiego. W wystąpieniach komentatorów wyszczególnione zostały także bariery wdrażania biogospodarki – związane z rozwojem nauki, brakiem świadomości i ograniczeniami ekosystemowymi, o czym szerzej we 'Wnioskach i wyzwaniach'.

3. Wnioski i wyzwania

Celem konferencji było między innymi podsumowanie działań podejmowanych w ramach projektu RDI2CluB. Jednym z wymienianych celów projektu było stworzenie profilu biogospodarki w województwie świętokrzyskim. Cel ten został zrealizowany

i podczas obrad konferencyjnych kilkakrotnie odwoływano się do obszarów zidentyfikowanego potencjału, a więc **rolnictwa i leśnictwa**, w odniesieniu do produkcji pierwotnej, oraz branż z nimi związanych: **przetwórstwa żywności, niskoemisyjnego budownictwa, wybranych gałęzi energetyki odnawialnej oraz turystyki**. W tych obszarach dostrzegalny jest biogospodarczy potencjał województwa i uznawane są one za strategiczne z punktu widzenia rozwoju. Podkreślono znaczenie biogospodarki dla rozwoju rynku pracy i możliwości biznesowych w regionie, o ile interesariusze biogospodarki wykażą się gotowością społeczną i technologiczną. Według dyskutantów, biznes jest gotowy na wdrażanie rozwiązań biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego. Wśród optymistycznych wniosków, należy podkreślić postawę przedstawicieli młodszego pokolenia wobec problemów środowiskowych i otwartości na zmianę gospodarczego paradygmatu.

Wystąpienia i komentarze pozwoliły również na sformułowanie szeregu wyzwań stojących przed województwem świętokrzyskim. W obszarze **środowiskowym** podkreślano znaczenie bioróżnorodności i konieczności jej ochrony w regionie. Bioróżnorodność jest zagrożona globalnie, jej zanik stanowi jedno z największych wyzwań współczesności. Region świętokrzyski szczyci się zadowalającym poziomem bioróżnorodności na lądzie, wyzwaniem jest odpowiednie, zrównoważone jej wykorzystanie. Zaakcentowane zostały również ograniczenia ekosystemowe regionu, w tym stosunkowo wysoki poziom stresu wodnego. W sposób oczywisty kapitał naturalny nakreśla ograniczenia i realne możliwości rozwoju biogospodarki. W obszarze **społecznym** za największe wyzwanie prelegenci uznali rozwój nauki oraz współpracę w ramach potrójnej helisy – administracja – nauka – biznes, w miarę możliwości angażując również przedstawicieli mediów oraz NGO. Kolejnym społecznym wyzwaniem jest budowa świadomości konsumentów i producentów. Poza wiedzą na temat technologii produkcji i ich skutków, konsumpcji i jej oddziaływaniu na środowisko i społeczeństwo, konsumenci, producenci i decydenci muszą uświadomić sobie, że zmiana paradygmatu gospodarczego w kierunku GOZ i biogospodarki ma wyższy cel, niż tylko interesy partykularnych jednostek i jest być może jedynym sposobem na realizację Celów Rozwoju Zrównoważonego. Świadomość społeczna, gotowość społeczna i technologiczna są więc wyzwaniem nie tylko z zakresu upowszechniania wiedzy, ale także przebudowy hierarchii wartości. Wreszcie w obszarze **gospodarczym** i instytucjonalnym wskazano następujące wyzwania: w strategiach krajowych i regionalnych biogospodarka nie jest dość mocno wyeksponowana, zagadnienia biogospodarki pojawiają się, ale często spotykanym problemem jest brak spójności elementów biogospodarki i jej rozproszenie w różnych

strategiach. Nie wykorzystuje się przez to (a wręcz nie zakłada wykorzystania) pełnego potencjału biomasy. Istotną kwestią jest innowacyjność w biogospodarce, aby uniknąć pułapki bycia producentem taniej biomasy, która nie zostanie wykorzystana w regionie. Ważne, by wdrażanie biogospodarki zakładało produkcję z wyższych poziomów jej piramidy wartości. Ostatnim poruszonym problemem była kwestia reorganizacji rynku pracy w kierunku biogospodarki w obiegu zamkniętym i możliwość dostosowania się do nowych wymogów tego rynku.

Małgorzata Pink